

سینمای جهان

به همت: حامد مظفری

با همکاری: آقیان: مهدی فلاح صابر، حسن رحیمی، محمد ناصری

داود رازمیر، هومن طریف، سید سعید هاشم زاده، محمود عبداللی

کاوه زاهدی

و خانم‌ها نادیاز کالوند و مهسا شور بختیار

معرفی مشهورترین آهنگسازان فیلم

بیشترین فیلم‌های موزیکال سال

فیزیک در سینما (۷)

نگاهی به دو فیلم کمتر دیده شده‌ی موزیکال

نگاهی به شخصیت، موسیقی و ترانه‌های باب دلن

گفت و گو با استیون اسپلبرگ

садره‌ی به نام هالیوود (بخشن پایانی)

نمای نزدیک: آبی (Bleu)

آشنایی با سایتهای سینمایی

زندگی و آثار فیلیپ گلس

تحلیل فیلم بورات به کارگردانی لری چارلز

بازیگری در فیلم‌های موزیکال

نماد هویت

در حالی که یکی از پر طرفدار ترین انواع

فیلم‌ها در سطح جهان، فیلم‌های موزیکال هستند اما

در ایران توجه چندانی به این نوع فیلمسازی نمی‌شود. در

تاریخ سینمای ایران فقط می‌توان نمونه‌های محدودی را یافت

که در چنین قالبی ساخته شده‌اند؛ نوعی از سینما که در کشور ما رو

به فراموشی است اما در برنامه‌های فرهنگی کشورهایی نظری هند قرار

دارد. سینمای موزیکال از جمله گونه‌های سینمایی است که علاوه بر

رشد سینما، سبب‌ساز باروری صنعت موسیقی نیز شده و اگر به صورتی

کامل‌جذی به آن توجه شود توانایی این را دارد که آهنگسازان بسیاری

را نیز بپروراند. لازم به ذکر است که می‌توان بر اساس بسیاری از

منظومه‌های ادب فارسی فیلم‌های موزیکال ساخت، به عنوان

مثال بسیاری از اشعار فردوسی امکان آن را دارند که منبع

اقتباس‌های سینمایی موزیکال قرار گیرند تا سینما،

موسیقی و شعر ایرانی در کنار یکدیگر نمایانگر

هویت ملی ما ایرانیان باشند!

Music in World Cinema

معرفی مشهورترین آهنگسازان فیلم

خنیاگران هنر هفتم

موسیقی فیلم

فیلم را ساخت، این شاخه از آهنگسازی را کشف کرد. با دیدن نتیجه‌های چشمگیر کار هونگر، روزا به مطالعه فیلم‌ها و نقش موسیقی در قدرت بخشیدن به آن‌ها پرداخت. در ۱۹۳۷ از او دعوت شد تا موسیقی فیلم جاسوسی - عشقی «شوالیه‌ی بدون زره» را بسازد. این فیلم که «مارلین دیتریش» ستاره‌ی آن است، یک موقعيت بین‌المللی بود و مدت کوتاهی پس از پخش آن از روزا دعوت شد تا به گروه تولید کمپانی لندن فیلمز پیووند. این کمپانی که توسط فیلمساز مجار «آلکساندر کوردا» به وجود آمده بود، در طول سه سال، آثار کلاسیکی چون «جهار بر و دزد بنداد» را تولید کرد. موسیقی فیلم‌های «طلسم‌شده» و «زندگی دوگانه» برای روزا جایزه‌ی اسکار را به دنال داشت. پس از آن روزا به گروه تولید مترو گلدوین مایر پیوست و برای پانزده سال با آن‌ها همکاری کرد. حاصل این همکاری موسیقی فیلم‌های چون «بن‌هور» - که اسکار سوم او را به ارمنان آورد - «ال سید»، «آیوانه»، «بس. جوان» و بسیاری دیگر از آثار مشهور است. در این دوران، او کار نوشتن موسیقی برای کنسرت را فراموش نکرد. روزا در میان نسل آهنگسازان فیلم دوران خود، از جمله موقعيت‌ترین‌ها بود، زیرا توانست تعادلی بین آثار سینمایی و کسرت‌های خود به وجود بیاورد. موسیقی کنسرتی او در اثر حضورش در هالیوود ضعیف نشد و روزا همواره موقعيت خود را به عنوان یک آهنگساز جدی حفظ کرد. گاهی اوقات روزا دو نوع کار خود را در هم ادغام می‌کرد؛ در فیلم «زندگی خصوصی شرلوک هولمز» ساخته‌ی «بیلی وايدر» در سال ۱۹۷۰، روزا علاوه بر ساختن موسیقی متن، در صحنه‌ی از فیلم در حال رهبری کنسرت‌تی و بیولن خود دیده

او در طول تابستان‌هایی که در املاک پدرش می‌گذراند با طبقه‌ی دهقان و رعایای رسته‌های اطراف آشنا شد تا جایی که می‌توانست موسیقی فولکلوریک آن‌ها را به خاطر بسپارد. میکلوش کوچک در سن ۵ سالگی نواختن بیولن را آغاز کرد و بعد به آموختن بیولن و پیانو پرداخت، در ۷ سالگی برای اولین بار به روی صحنه رفت و برای عموم به نواختن پرداخت. او در دوران دیبرستان عضو مهم انجمن «فرانتس لیست»، پیانیست و آهنگساز باستعداد مجار بود اما به خاطر ایجاد دو سخنرانی در دفاع از بارتوك و کودای - که در آن زمان مدرنیست‌های بسیار جنجالی به شمار می‌آمدند - به عنوان داشن‌آموز شورشی شناخته می‌شد. در سال ۱۹۲۵ او به خاطر دلخوشتی پدرش، در رشته‌ی شیمی دانشگاه لایپزیک ثبت نام کرد اما پس از اتمام سال اول، تغییر رشته داد و به تحصیل موسیقی پرداخت. استادان او در این زمان «هرمن گربنر» و «کارل اشتراوب» بودند. او در سال‌های تحصیل اولین اثر رسمی خود را تحریر کرد که یک تریو - سرداد برای سازهای زهی بود. این اثر استادش اشتراوب خود را بیش از هر چیز به موسیقی متن فیلم‌های هالیوودی و انگلیسی مدیون است. او هم‌چنین سازنده‌ی قطعات بسیاری از موسیقی‌های مجلسی، کنسرت و قطعات ارکسترال برای اجرا در سالان‌های موسیقی است. موسیقی روزا به سبک پست‌رومانتیک و بسیار تحت تأثیر ملodiهای فولکلور کشوش - مجارستان - و تأثیر جزیی دو غول موسیقی قرن بیستم مجارستان یعنی «بلا بارتوك» و «زولتان کودای» است.

روزا (روشا) فرزند یک خانوادهٔ ثروتمند اهل بودا بود؛ پدرش کارخانه‌دار و مادرش زنی هنرمند و عاشق موسیقی بود. هرچند در عالم سینما، آهنگسازان بسیاری بوده‌اند که همپای کارگردان و بازیگران به رشد این صنعت کمک نموده‌اند ولی در این میان چند نام بزرگ حضور داشته‌اند که کارهایشان به عنوان موسیقی متن فیلم‌ها، جدا از فیلم‌ها مشهور شده و بازها به صورت آلبوم‌های صوتی منتشر گردیده است. در زیر ضمن معرفی چند آهنگساز از این دسته، مروری کوتاه خواهیم داشت بر جریان زندگی هنری آن‌ها!

مهسا پوریغیفار

میکلوش روزا

«میکلوش روزا» آهنگساز مجار، شهرت خود را بیش از هر چیز به موسیقی متن فیلم‌های هالیوودی و انگلیسی مدیون است. او هم‌چنین سازنده‌ی قطعات بسیاری از موسیقی‌های مجلسی، کنسرت و قطعات ارکسترال برای اجرا در سالان‌های موسیقی است. موسیقی روزا به سبک پست‌رومانتیک مکان کرد. سرداد روزا در بودا بست تحت رهبری «ارنست فون دونانی» اجرا شد؛ جالب آن که «بیجاد اشتراوس» آهنگساز آلمانی با شنیدن این اثر، روزا را به شدت تشویق کرد تا به آهنگسازی ادامه دهد. روزا در اواسط دهه‌ی ۳۰، زمانی که دوستش «آرتور هونگر» موسیقی متن یک

می شود. او طی سال های ۸۰ همچنان فعال بود و تا آخر این دهه به انتشار آثار جدید خود می پرداخت. به رغم بالا رفتن سن و یک حمله ای قلبی تضییف کننده که موجب پایان کار حرفه ای روزا در اجرا و رهبری شد، او در دهه ۹۰ نیز همچنان در تمام جنبه های کار خود فعال بود. روزا در ضبط سخوهای جدید آثارش به رهبری «جیمز سیدارس» همکاری کرد و در جولای ۱۹۹۵ در سن ۸۸ سالگی درگذشت.

جوزی گلاد اسمیت

آهنگسازی فیلم کرد. در سال ۱۹۵۰ کار رسمی خود را در سی بی اس آغاز کرد؛ ابتدا به عنوان کارمند عادی و خیلی زود به عنوان آهنگساز برنامه های رادیویی. تا سال ۱۹۶۰ با سی بی اس همکاری می کرد، سپس در سال ۱۹۶۲ نامزد دریافت جایزه ای اسکار برای موسیقی فیلم «فروود» شد و در سال ۱۹۶۳ موسیقی فیلم «نهایی شجاعت است» را ساخت. پس از آن قرارداد همکاری با کمپانی فوكس قرن بیستم را امضا کرد و شروع به ایجاد تحول در موسیقی فیلم های این کمپانی کرد. او تشنیه کار کردن بود و به همین دلیل توانست به سمت مجموعه های تلویزیونی کشیده شود. موسیقی مجموعه های تلویزیونی آشنا بیانی چون «والتوزر» و «کوچ ستاره» از جمله کارهای موفق او در تلویزیون بود. موسیقی فیلم هایی مانند «پایپون» و « محله چیزی ها » که در ایران مورد استقبال فراوان قرار گرفتند نیز از آثار این آهنگساز بزرگ است. او همچنان به حدی در موسیقی پیشرفت کرد که با گیلپسی شروع به همکاری کرد.

کار اصلی شیفرین ساخت موسیقی به ویژه برای فیلم بود. او در سال ۱۹۵۸ به امریکا مهاجرت کرد و تقریباً بیشتر قطعات گیلپسی را او می ساخت و یا تنظیم می کرد، در سال ۱۹۵۹ وارد تلویزیون لس آنجلس شد و در سال ۱۹۶۰ به عنوان بهترین آهنگساز فیلم ها و مجموعه های تلویزیونی انتخاب شد. از زیباترین کارهای او که در نوع خود جزو بهترین تم های موسیقی گیلپسی نیز هستند، موسیقی متن فیلم های «ماموریت غیرممکن» و «ساعت شلوغی» است.

المر برنشتین

«المر برنشتین» آهنگساز فیلم هایی مانند «ده فرمان»، «فراز بزرگ»، «روح»، «هفت زن»، «غرب وحشی وحشی»، «عصر پاکی» و «دور از بهشت» است. موسیقی فیلم های بزرگ چون «تبهکاران نیویورک» یا «پرنده باز الکاتراز» نیز از کارهای اوست. شاید بتوان بزرگ ترین کار موسیقی او را موسیقی فیلم «هفت عالی» دانست که مورد

لالو شیفرین

«لالو شیفرین» در سال ۱۹۳۲ در بوینوس آیرس آرژانتین به دنیا آمد. پدرش او را با موسیقی به ویژه ویولن آشنا کرد و تا مدت ها ساز اصلی او ویولن بود. پس از

اگر فیلم هایی چون «پایپون»، «طالع نفس» یا «مومبایی» را دیده باشید، بدون شک متوجه موسیقی بسیار زیبای این فیلم های بزرگ شده اید. آهنگساز این کارهای بزرگ کسی نیست به جز «جوزی گلاد اسمیت». او در سال ۱۹۲۹ در کالیفرنیا به دنیا آمد، از ۷ سالگی شروع به تواختم پیانو کرد و در ۱۴ سالگی به فراغیری دانش هارمونی، کنترپوان و آهنگسازی پرداخت. این امکان نیز برای او مهلا شد تا در کلاس های درس آهنگسازی «میکلوش روزا» موسیقیدان افسانه ای سینما در دانشگاه کالیفرنیا حاضر شود و البته نشان داد که یکانه شاگرد موفق وی بوده است. گلاد اسمیت علاقه های بسیار زیادی به موسیقی ارکسترال داشت و تا مدت ها آهنگساز کنسرت های بزرگ بود اما به دلیل نبودن امکان برگزاری کنسرت های متعدد و عدم ارضای روح تشنیه اش که تمايل به آهنگسازی شباهنروزی داشت، تصمیم گرفت هرچه سریع تر حرفه ای کاری خود را تغییر دهد.

در سال ۱۹۴۵ تحت تأثیر صحبت های میکلوش روزا و «اینگرید برگمن» ستاره های سینمای هالیوود قرار گرفت و شروع به

شده به طوری که بسیاری از لحظات ماوراه الطبیعی داستان مناسب از کار درآمده است.

در فیلم تلویزیونی «عیسای ناصری» ساخته‌ی «فرانک فیرهله»، ژار موسیقی خود را بر مبنای حمامه‌های انگلی قرار داد اما از موسیقی کورال آسمانی و بیش از اندازه عرفانی اجتناب نمود، در عوض قطعات ساده و متعدد روتاستی برای سازهای بادی جویی نوشت و آن‌ها را با میزان‌ها و سازهای خاورمیانه تنظیم و ترکیب کرد؛ نتیجه این شد که موسیقی، داستان را به خوبی همراهی می‌کند و در هیچ‌جا بینته را دچار حس نمایشی مذهبی نمی‌کند. موسیقی موریس ژار بیشتر از کستفال است اما به عقیده‌ی بسیاری از منتقدان بیشتر به خاطر جنبه‌ی عملی ماجرا و نه دلایل زیبایی‌شناسانه به موسیقی سنتی سایزرنده روی آورده است. البته ژار این گفته را رد می‌کند و عقیده دارد که کارش در فیلم شاهد بسیار مشکل‌تر، وقت‌گیرتر و گران‌تر از موسیقی ارکسترال بوده است. او از دهه‌ی ۸۰ به بعد موسیقی الکترونیک را به تنهایی یا به ضرورت ترکیبی با سازهای آکوستیک در آثار خود به کار گرفته است.

مشهورترین آثار موریس ژار تا به امروز موسیقی منحصر به فرد فیلم‌های لورنس عربستان، محمد رسول الله و دکتر ژیواگو هستند. موریس ژار دو پسر دارد که یکی «زان میثیل ژار» آهنگساز بنام و از پیشگامان موسیقی الکترونیک و دیگری «کوین ژار» فیلم‌نامه‌نویس هالیوودی است. مشخص است که ژار پس از گذراندن بیش از ۵۰ سال به عنوان موسیقیدان و آهنگساز هنوز توانایی شگرف خود را از دست نداده است، چرا که تماشاگران در سال ۳۰۰۰ با فیلم‌های «طلع خورشید» و «من خواب آفریقا را دیدم» شاهد آثاری تازه از او بودند.

انیو موریکونه

«انیو موریکونه» موسیقیدان و آهنگساز بر جسته‌ی ایتالیایی، بیش از هر چیز به خاطر موسیقی متن فیلم، به خصوص فیلم‌های وسترن ایتالیایی (وسترن اسپاگتی) شهرت دارد و شاید مشهورترین آثار وسترن او مجموعه‌ی «دلار» با شرکت «کلینت

اوابل دهه‌ی ۶۰ مانند «لورنس عربستان» و «دکتر ژیواگو» شنیده باشد و متوجه شوید که او مدت‌ها قبل از این برای تعداد زیادی فیلم فرانسوی موسیقی ساخته است، از داستن این نکته که او سازنده‌ی موسیقی متن بسیاری از فیلم‌های مطرح دهه‌های ۸۰ و ۹۰ از جمله «جانبه‌ی مرگبار» و «روح» هم بوده متعجب خواهید شد. آن‌چه در آثار او بسیار جالب است، حرکت همراه با سیکها و شیوه‌های زمانه و متناسب بودن موسیقی اش با هر سیک جدیدی از فیلم‌ها طی سال‌های مختلف است. نگاهی کوتاه به آثار دیگر ژار نشان می‌دهد که او علاوه بر مهارت در ساخت موسیقی حمامی، دارای مهارت و انتعطاف‌پذیری فراوانی است که در پرداختن به هر نوع موسیقی راهگشایی ایجاد کند و در هیچ‌جا بینته را دچار حس نمایشی مذهبی نمی‌کند. موقیت اولیه‌ی ژار در داستان‌های حمامی دهه‌ی ۷۰ با لورنس عربستان و همکاری پرثمرش با «دیوید لین» و «نشنال جئوگرافیک» در تهیه‌ی موسیقی کارگردان موفق آن دوره - آغاز شد. گذشته از این فیلم، این دو در فیلم‌های دکتر ژیواگو و «گذرگاهی به هند» با یکدیگر همکاری کردند که موسیقی هر سه فیلم بزنده‌ی جایزه‌ی اسکار شد. «دختر ریان» نیز از جمله همکاری‌های موفق ژار و لین به شمار می‌رود. ژار ساخت موسیقی فیلم را با آثاری چون «تفریش‌شدنگان» ساخته‌ی «لوکینو ویسکونتی» در سال ۱۹۶۹ باشد» ساخته‌ی «جان هیوستن» در سال ۱۹۷۵ ادامه داد. او در سال ۱۹۷۶ برای موسیقی زیبای فیلم «محمد رسول الله» به کارگردانی و تهیه‌کنندگی «مصطفی عقاد» نامزد جایزه‌ی اسکار شد. در دهه‌ی ۸۰ ژار با موسیقی فیلم‌های نامتجانسی چون فیلم کمدی - موزیکال «فوق محramانه»، «انجمان شاعران مرده» و «نردنان یعقوب» به کار خود ادامه داد.

موریس ژار در موسیقی فیلم «شاهد» از سنتی سایزرن استفاده کرد. در نگاه اول این انتخاب قدری نامعمول به نظر می‌رسد اما با گذشت زمان متوجه می‌شود که حال و هوای فیلم تا چه حد با این موسیقی گویا تر و جذاب‌تر شده است. در فیلم روح نیز از صدای سنتی سایزرن به خوبی استفاده

توجه بسیاری از محافل موسیقی قرار گرفت. برنشتن نامزد دریافت ۱۴ اسکار موسیقی فیلم شد اما فقط توانست در سال ۱۹۶۷ برای فیلم «کامل‌ترین میلی مدرن» جایزه‌ی اسکار بهترین موسیقی فیلم را نصیب خود کند. او این توانایی را داشت که از موسیقی فیلم‌های کلاسیک تا موسیقی فیلم‌های پرانرژی جاز را تهیه کند. برنشتن اغلب از ارکسترها بزرگ و کامل استفاده می‌کرد اما در برخی موارد مانند فیلم «مردی با بازوan طلایی» که در آن «فرانک سیناترا» نیز به ایقای نقش می‌پرداخت، به دلیل جاز بودن فضای فیلم، ارکستر بزرگ را کنار گذاشته و با گروههای کوچک جاز اقدام به ساخت موسیقی برای فیلم می‌کرد. او در دهه‌های ۶۰ و ۷۰ به صورت خستگی‌تاپذیری برای سینمای هالیوود کار می‌کرد و در دهه‌ی ۸۰ بیشتر برای تلویزیون؛ از آن جمله می‌توان به همکاری اش با برنامه‌ی «شننال جئوگرافیک» در تهیه‌ی موسیقی برنامه‌های تلویزیونی اشاره کرد. او علاقه‌ی بسیاری به نوازندگی پیانو داشت و بسیاری معتقد بودند که اگر آرزوهای جوانی او تحقق پیدا می‌کرد، بدون شک می‌توانست یکی از بزرگ‌ترین نوازندگان پیانو در جهان باشد؛ در عین حال همگی خوشحال هستند که نوازنده نشد، چرا که در این صورت دنیای موسیقی از خلق آثار او بی‌بهره می‌ماند! برنشتن در قرن بیست و یکم نیز جزو آهنگسازان و موسیقیدانان فعال بود و علاوه بر آهنگسازی اقدام به اجرا و انتشار مجدد کارهای موفق خود نمود.

موریس ژار

اگر برای اولین بار نام «موریس ژار» را به عنوان آهنگساز آثار کلاسیک سینمایی

شناخته‌ی سایزرن استفاده کرد. در نگاه اول این انتخاب قدری نامعمول به نظر می‌رسد اما با گذشت زمان متوجه می‌شود که حال و هوای فیلم تا چه حد با این موسیقی گویا تر و جذاب‌تر شده است. در فیلم روح نیز از صدای سنتی سایزرن به خوبی استفاده

بود، زیرا سیار نو و بدیع می‌نمود و سازنده‌ی بسیار خلاقاله و نامتعارف آن – با استفاده از گیتار الکتریکی، سازدهنی و آوای دوردست زنیورک – به علاوه‌ی ترکیبات صوتی زیبا موفق شده بود صحنه‌های نمای نزدیکی که در آن شخصیت‌ها یکدیگر را برانداز می‌کنند و منتظر حرکتی از جانب یکدیگرند را پر از تحرک کند، سپس صحنه‌ی پرتحرک بعدی را با تأکیدهای مناسب قوی‌تر کرده و حرکتی را که به سرعت برق پایان می‌یابد به یادماندنی کند. حس غریزی او در موسیقی موجب شده که در تشدید حالت افسانه‌ی قهرمانان بزرگ و بی‌مانند سیار موفق باشد. همین حس غریزی توانست موریکونه را در ساختن موسیقی مناسب و احترام‌برانگیز برای داستانی که دوره‌های مختلف زندگی قهرمانش را بازگو می‌کند در «سینما پارادیزو» و همچنین جادوی پایان‌نایدیر قهرمانان فیلم‌های «تسخیرناپذیران» و «روزی روزگاری در آمریکا» باری کند. همچنین موسیقی فیلم زیبای «افسانه‌ی ۱۹۰۰» که مورد توجه سیار زیاد دوستداران موسیقی بوده، از کارهای این آهنگساز برجسته است ■

پرداخت. او نواختن ترومپت و آهنگسازی را تحت نظر «گوفردو پتراسی» آهنگساز و مدرس موسیقی کلاسیک و مدرن و همچنین رهبری کر را در کسرتووار سانتا چیلیا فراگرفت. موریکونه کار نوشن ۱۹۶۲ آغاز کرد و در ضمن فیلم را از سال ۱۹۶۴ آغاز کرد و در ضمن از کار بر روی آهنگسازی و تنظیم موسیقی کلاسیک نیز غافل نبود. در سال ۱۹۶۴، همکاری مشهور او با سرجیو لونه و «برناردو برتوولچی» آغاز شد. او برای لونه موسیقی «بیه خاطر یک مشت دلار» را ساخت که با تعدادی وسترن دیگر ادامه پیدا کرد. در سال ۱۹۶۸ او بیشتر به آهنگسازی فیلم پرداخت و در یک سال، ۲۰ موسیقی متن ساخت. با وجود این که همکاری طولانی موریکونه با لونه از شهرت زیادی برخوردار است اما خود او با کارگردانی چون «جیلو پونته کورو» و «جوبلانو مونتالدو» سیار راحت‌تر بود. یکی از افرادی که در اکثر آثار موریکونه حضور دارد، «آلساندرو آساندرونی» دوست زمان کودکی اش است که با نواختن سازهای بادی کوچک – فلوت و فلوت مجار – در اجرا با او همراهی می‌کرد. موسیقی موریکونه در فیلم‌های وسترن سیار مشخص و برجسته است.

ایستوود» و به کارگردانی همکلاس قدیمی‌اش «سرجیو لونه» باشد. سرجیو لونه در دهه‌ی ۶۰ و بعد از آن، تعداد زیادی فیلم ساخت که بیشتر آن‌ها به زبان ایتالیایی بوده و بعد به انگلیسی دوبله می‌شد. ترکیب پس‌زمینه‌های ایتالیایی و داستان‌های وسترن با قهرمانی شکست‌ناپذیر، به ساختن چند فیلم موفق گانگستری نیز منجر شد که وی تقریباً در تمام آن‌ها از موسیقی موریکونه استفاده کرد. هر چند تماسگران انگلیسی‌زبان پس از دیدن این فیلم‌ها با موسیقی موریکونه آشنا شدند اما او قبل از آن در موطن خود آهنگسازی مشهور بود. آنیو موریکونه در سال ۱۹۷۸ در رم متولد شد و بعدها در همان‌جا به تحصیل موسیقی

